

Цягло сям'і

В. У. Чэчат,
*кандыдат педагогічных
навук*

Праграма Міжнароднага года сям'і

**Аб развіцці і выхаванні дзяцей і
моладзі**

У большасці краін свету ў 1980-ых — пачатку 1990-ых гг., нягледзячы на рост разводаў і розныя метамарфозы шлюбных адносін, усё больш прыкметна акрэслілася тэндэнцыя да ўмацавання сям'і, да абвяшчэння яе культуры. Як паказваюць даныя статыстыкі, XX ст. характарызуецца змяншэннем колькасці асоб, якія ніколі не ўступалі ў шлюб, і, наадварот, павялічваецца колькасць тых, хто знаходзіцца ў шлюбе. Дарэчы, у Рэспубліцы Беларусь створана каля 3 млн сямей, у якіх налічваецца 9 млн чалавек, г.зн. больш за 90% усяго насельніцтва.

Генеральная Асамблея Арганізацыі Аб'яднаных Нацый абвясціла 1994 г. Міжнародным годам сям'і (МГС). У праграме МГС і ў іншых дакументах ААН побач з такімі функцыямі сучаснай сям'і, як дэмаграфічная, сацыяльна-эканамічная, псіхалагічная і інш., надзвычай вялікая роля адводзіцца традыцыйнай і найважнейшай функцыі — выхаваўчай.

Нягледзячы на тое што ў грамадстве за апошнія дзесяцігоддзі адбыліся значныя змены, пашырыліся функцыі сям'і, яна па-ранейшаму выконвае ролю натуральнага асяроддзя для эмацыянальнай і матэрыяльнай падтрымкі яе членаў, асабліва дзяцей. Сям'я па-ранейшаму застаецца асноўным асяроддзем выхавання, правадніком духоўных каштоўнасцей, культуры.

У Праграме МГС акрэслены актуальныя шляхі, змест і сродкі развіцця і выхавання дзяцей ва ўмовах сям'і. Найважнейшымі з іх з'яўляюцца наступныя:

1. Стварэнне ўмоў усім дзецям для атрымання нефармальнай і фармальнай адукацыі. Толькі адукаванасць дае магчымасць падростаючаму пакаленню адаптавацца да новых умоў, тэхналогіі і форм арганізацыі ў грамадстве, выжываць ці нават дабівацца вялікіх поспехаў (працвітаць) у хутказменлівым свеце.

2. Захаванне і перадача дзецям культурнай спадчыны. Сям'я павінна быць тым асяроддзем, у якім фармуюцца новыя, прагрэсіўныя каштоўнасці, нормы паводзін.

3. Арганізацыя падтрымкі і дапамогі членамі сям'і адзін аднаму (фінансавай, матэрыяльнай, маральнай).

4. Правільнае, гуманнае ўнутрысямейнае размеркаванне дамашніх абавязкаў (аказанне дапамогі малым дзецям, састарэлым людзям, інвалідам).

5. Асвета і навучанне дзяцей і моладзі па праблемах сямейнага жыцця: забеспячэнне больш сур'ёзнага разумення абавязкаў у сямейным жыцці і міжасобасных адносінах, садзейнічанне фармаванню сямейных каштоўнасцей; падрыхтоўка маладых людзей да жыцця ў грамадстве, аблягчэнне працэсу іх пераходу да жыцця дарослага чалавека, які адказвае за свае ўчынкі, да самастойнай працы.

6. Прадастаўленне дапамогі і інфармацыі сям'і з мэтай папярэджання насілля ў доме, правапарушэнняў, злачынстваў, злоўжывання наркотыкамі і спіртнымі напіткамі, палавой распусты і распаўсюджвання захворванняў, асабліва сіндрома набытага імунадэфіцыту (СНІД).

7. Навучанне дарослых належным метадам бацькоўскага выхавання, заахвочванне тых метадаў, дзякуючы якім абавязкі па выхаванні дзяцей размяркоўваюцца паміж бацькамі, што будзе садзейнічаць паляпшэнню здароўя дзяцей, іх адукаванасці, падрыхтоўкі да жыцця ў грамадстве.

8. Навучанне і асвета бацькоў, што дапаможа выпрацоўваць і развіваць у дзяцей тых каштоўнасці і мадэлі паводзін, што спрыяюць выхаванню грамадскай адказнасці.

9. Аказанне дапамогі бацькам у выхаванні і абароне дзяцей пры пераходзе іх ад маленства да дарослага жыцця і самастойнай працы. Гэтая работа ставіць мэтай выкананне палажэнняў Сусветнай дэкларацыі па забеспячэнні жыцця, абароны і развіцця дзяцей, Плана дзеянняў па яе выкананні, Канвенцыі аб правах дзіцяці.